

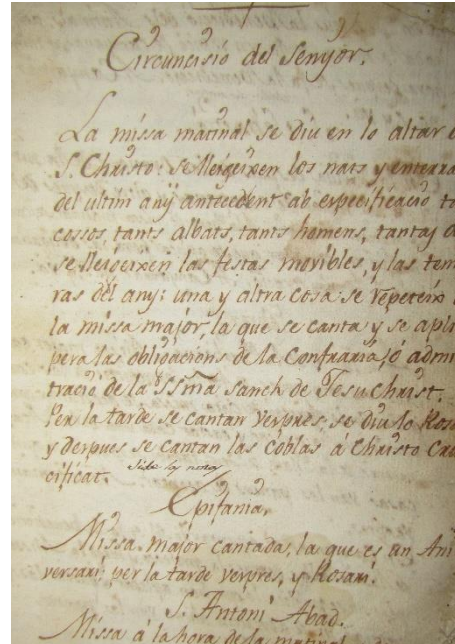
Les Consuetes i l'any litúrgic al Dosrius de 1811

Josep Ramis Nieto
adosrius.wordpress.com
(v. 2-3/03/2019)

L'any 1811, en plena Guerra del Francès, l'aleshores rector de la parròquia de Dosrius, Ramon Llauredó, recollia en el seu llibre de consuetes¹ el conjunt d'actes litúrgics que se celebraven al llarg dels dotze mesos de l'any. Com si de l'obra d'un experimentat amanuense es tractés, el rector, quatre anys després d'arribar a la parròquia dosriuenca, va plasmar al llibre els actes litúrgics més destacats del cicle o any litúrgic catòlic.

El catolicisme, així com altres confessions cristianes, celebra al llarg de l'any diversos temps litúrgics, durant els quals tenen lloc diversos actes de culte, amb una sèrie d'oracions i colors associats, que sacralitzen el curs natural de les estacions de l'any a través de la història de la salvació de Crist.

El cicle litúrgic queda per tant marcat per l'esmentada història i dividit en cinc períodes: Advent, Nadal, Quaresma, Pasqua i Temps ordinari. Aquest darrer queda intercalat entre el segon i el tercer període i entre el quart i el primer. Mentre que en els quatre primers períodes les celebracions litúrgiques giren a l'entorn de Crist, el temps ordinari està especialment dedicat als diversos sants de la confessió catòlica.

Pàgina de les Consuetes de Dosrius (1811)

Encara ara, a principis del segle XXI, el calendari litúrgic tradicional marca bona part de les celebracions festives dels pobles i viles de Catalunya. En el cas de Dosrius, tant la festa major d'estiu (1 de setembre) com la festa major d'hivern (17 de novembre) vénen influenciades pels dies que el santoral marca per a Sant Llop i per a Sant Aciscle i Santa Victòria. A finals de l'antic règim, la influència de la religió i de la litúrgia sobre la vida social i sobre les celebracions festives, tenia una major transcendència i de ben segur condicionava antropològicament la vida de la societat.

Vist des d'aquesta perspectiva, el calendari litúrgic ens ajuda a contextualitzar la religiositat dels nostres avantpassats i la dinàmica anual de festes i celebracions. El rector s'hi refereix amb la voluntat d'esquematitzar les obligacions del rector cap als seus parroquians; nosaltres hi veurem, al costat de les fites marcades pel pas de les estacions i les feines agrícoles, el tempo i els referents simbòlics de la societat agrícola abans de l'arribada al segle XX d'una societat més secularitzada.

Del Dosrius de començaments del segle XIX ho desconeixem pràcticament tot. Podem apuntar però que la seva població agrícola, que produïa bàsicament blat, llegums i vi, estaria entre els

¹ El llibre de consuetes és un dietari en què el rector recollia el conjunt de costums o consuetuds de caire religiós que tenia lloc tradicionalment a la parròquia d'un poble. Sobre les consuetes, vegeu PUIGVERT i SOLÀ, Joaquim M., "Les consuetes parroquials, unes fonts històriques i antropològiques ignorades". Vegeu també, RAMIS NIETO, Josep, "Les consuetes de Dosrius de 1646: la logística parroquial", adosrius.wordpress.com.

529 habitants que tenia l'any 1787 i els 640 habitants de l'any 1826. A l'any 1824 la seva contribució cadastral era de 9.056 rals de bilió².

El cicle litúrgic del Dosrius de l'any 1811, que amb tota probabilitat venia de lluny en el temps i es mantindria durant un cert temps, s'iniciava celebrant les festes de la Concepció (8 de desembre) i Santa Llúcia (13 de desembre), pertanyents a l'Advent. Al Nadal les tres festivitats eren les del 25 de desembre, l'1 de gener i el 6 de gener. El temps ordinari abans de la Quaresma venia marcat per les celebracions de Sant Antoni Abad i de Sant Sebastià (17 i 20 de gener) i de la Festa de la Purificació de Maria (2 de febrer). El dimecres de cendra marcava l'inici de la Quaresma, que tenia com data destacada l'Anunciació (25 de març), fins que arribava la Setmana Santa i la transició cap a la Pasqua. Durant la Pasqua, seran moltes les celebracions: Sant Marc (25 d'abril), Sant Pere de Verona (29 d'abril), Mare de Déu del Roser (maig), Santa Creu (maig), Sant Pons (11 de maig), Sant Isidre (15 de maig), les Lletanies (maig), l'Ascensió (maig) i la Pentecosta. Una vegada acabat el temps de Pasqua, arribarien el Corpus, Sant Joan (24 de juny), Sant Pere (29 de juny), Sant Jaume (25 de juliol), una segona versió de Sant Isidre (30 de juliol), Sant Esteve (3 d'agost), l'Assumpció (15 d'agost), Sant Llop (1 de setembre), Nativitat de Maria (8 de setembre), una segona versió del Roser (7 d'octubre), Tots Sants (1 i 2 de novembre) i per concloure aquesta part del cicle, la festa dels patrons (17 de novembre).

Com podem observar bona part de les celebracions se celebraven durant la primera meitat de l'any, especialment durant els mesos d'abril i maig, abans que s'iniciés el conjunt de feines agrícoles més intensives que començaven durant el juny i acabaven a finals de tardor.

Les consuetes de Dosrius³ que us transcrivim i comentem a continuació estan datades a l'any 1811 i estan ordenades cronològicament a partir del primer dia de l'any.

Circuncisió del Senyor⁴,

La missa matinal se diu en lo altar del S. Christo: se lleigeixen los nats y enterrats del ultim any antecedent ab especificació tants cossos, tants albats, tants homes, tantas dona⁵ se lleigeixen las festas movibles, y las temporas⁶ del any: una y altra cosa se repeteix en la missa major, la que se canta y se aplica per a las obligacions de la Confraria, ó administració de la Santíssima Sanch de Jesuchrist. Per la tarde se cantan vespres, se diu lo Rosari y después se cantan las coblas⁷ á Chirsto Crucificat.

Efipania

Missa major cantada, la que es un Aniversari⁸; per la tarde vespres, y Rosari.

S. Antoni Abad⁹

Missa á la hora de la matinal y despues es fa en Dosrius la benedicció dels Animals; acabada la missa se fa un repicó de campanas, y mitja hora despues se fa la benedicció. A Canyonás no s y và.

² RAMIS i NIETO, Josep, "La població de Dosrius al llarg de la història", adosrius.wordpress.com

³ Arxiu Parroquial de Dosrius, 5.2 (Caixa 5). Llibreta de consuetes.

⁴ La circumcisió de Jesús se celebrava tradicionalment l'1 de gener, 8 dies després del seu naixement.

⁵ En els mateixos llibres de defuncions, els òbits queden identificats com a cossos (majors d'edat) o albats (aquells que no havien arribat a la pubertat).

⁶ Les témpores eren els temps de dejuni, prescrits per l'Església catòlica, al començament de cadascuna de les quatre estacions de l'any.

⁷ Denominació genèrica de les composicions poètiques que es cantaven, com els goigs.

⁸ L'aniversari és la missa o ofici que es fa per l'ànima d'un difunt el dia que es compleix just un any de la seva mort.

⁹ Festa celebrada el 17 de gener. Aquesta és la primera festivitat dedicada a un sant relacionat amb el món agrari i que era venerat per la seva protecció dels animals que es feien servir en les feines del camp.

S. Sebastia¹⁰

En la vigilia despues de las oracions de la nit se fa un repicó de campanas y altre despues de las oracions del matí. A la hora de missa matina se canta un Ofici en son altar que se aplica pera las obligaciones de la Administració. A Canyamás no s'ÿ va.

Febrer

A 2 Festa de la Purificació¹¹. *Missa major cantada; un rato antes se fa la benedicció de las candelas: en lo ofertori de dita missa se acostuma publicar lo que ha aplegat y gastat cada una de las acaptadoras de la Mare de Deu; tambe se publica á quinas casas los paners de acaptar. No se cantan vespres.*

En Canyamàs al apuntar lo sol se fa la benedicció de las candelas, despues la professó, y luego la Missa; pero no se publica lo que han aplegat y gastat las acaptadoras, ni se adverteix ahont van los paners.

Quaresma

[...] dimars de Carnestoltes se preparan las cendres que se han de benehir en lo dimecres immediat. A onse hores de la nit del mateix dimars se venta la campana grossa, tots los dias de feyna de la Quaresma à onse horas del mati se tocan onse batalladas¹². En lo primer dia de Quaresma solament en Dos:rius se fa la benedicció de cendres, y se imposan en lo cap dels assistents de aquell dia, y en lo primer diumenge antes de la missa matina se repeteix en Dos:rius; y perque tambe se fa en Canyamàs se envia de ditas cendres á aquella sufraganea, en que lo P. Predicador imposa de ellas antes de la Missa, tots los diumenges de Quaresma (excepto lo de Rams) lo P. Predicador fa dos sermons, un en la missa que diu en Canyamàs y lo altre en Dos:rius; per la tarde, acabat lo sermó se diu lo Miserere en la capella del S. Christo, a mateix se cantan las coblas á Christo Crucificat y en seguida se diu lo Rosari.

Anunciata¹³

En lo dia de la Anunciata se canta la missa major; se aporta la image de N. Senyora tan en Dos:rius, com en Canyamàs.

En lo divendres, y dissabtes de la quinta setmana se fan los cantars, es diu lo divendres en Dosrius (antes lo Diumenja de Passio) y lo dissabte en Canyamàs; en una y altra part se dona pa de animas¹⁴.

En lo diumenge de Rams, se amonesta lo salpàs¹⁵, va lo Vicari á Canyamàs; beneheix las palmas y rams y despues comensa lo salpàs per la mateixa sufraganea, lo que continua per la tarde. En la mateixa tarde se comensa en Dos:rius; se continua en una y altra part en lo dilluns, y en lo dimars per la tarde se fa per lo carrer tan en Dos:rius, com en Canyamàs va à carrech dels obrers lo ferpararlo.

¹⁰ La festivitat de Sant Sebastia se celebrava el 20 de gener. La seva veneració estava vinculada a un sant que protegia a la població contra les epidèmies i especialment contra la pesta.

¹¹ La Festa de la Purificació de Maria, més coneguda com a Candelera, se celebrava el 2 de febrer i era costum beneir les candeles, que tenien virtuts protectores i es feien processons amb les candeles de cera enceses.

¹² Les batallades són els tocs de campana produïts per la peça interior de la mateixa, anomenada batall.

¹³ Festa celebrada el 25 de març, l'Anunciació a la Verge Maria per part de l'arcàngel Gabriel es produeix 9 mesos abans del naixement de Jesús.

¹⁴ El pa d'ànimes era costum repartir-lo el dia dels morts o dia de les ànimes, però també es distribuïa, com en aquest cas, en altres misses o sufragis.

¹⁵ El salpàs era la visita que feia el Rector per les cases de la parròquia per beneir-les amb aigua beneïta i sal.

Monument.

En lo dijous sant solament en Dos:rius se cantan matinas: per la tarde dejorn lo P. predicador va á Canyonàs á predicar lo sermó de Passió, y en lo divendres cerca las sis del matí fa dit sermó en Dos:rius.

En lo dissapte sant en una y altra Iglesia se fa funció de traure foch nou¹⁶, benehin las fonts baptismals, y despues se diu Missa.

Pasqua de Resurrecció

Lo vicari va á Canyonàs; diu Missa á la hora acostumada, y despues beneheix pa segons se acostuma. En Dos:rius se canta la missa major; lo P. Predicador fa en ella lo sermó de despido: se cantan vespres ab tota solemnitat y despues se diu lo Rosari; pero en dilluns lo P. predicador va á dir Missa en Canyonàs, y en ella fa lo sermó de despido. En aquest mateix dia acabada la missa matinal en Dos:rius se fa tambe benedicció de pa. No se diuhen vespres.

Abril. Día 25. S. March¹⁷

En lo diumenge antes se avisa en una y altra Iglesia que lo dia de S. March se anirà á N. Senyora del Corredor: se exhortan als parroquians que assistescan á aquell Santuari, ahont se canta un solemne ofici pera alcansar del Senyor, que intercessió de Maria Santíssima nos guardia los fruits de la terra. Se venta la campana grossa al eixir lo sol, y aleshores se parteix.

A 29. S. Pere Martýr¹⁸.

En la nit del dia 28 tocadas las oracions se fa un repicó de campanas, lo mateix se repeteix al tocar las oracions del matí del 29. Se fa la benedicció dels rams segons lo ordinari y despues se diu missa resada. Lo Senyor vicari va á Canyonàs ahont se fa tambe benedicció y diu Missa.

Maitg

En lo primer diumenge en Dos:rius [...] lo Roser¹⁹: en la vigilia se cantan completas: en lo día de la festa la missa matina en lo altar del Roser, la Missa major es un ofici solemne en lo altar major, y se aplica pera los confreres del Roser; per la tarde se cantan vespres, despues se fa la professó, en seguida se cantan los goitgs, y al ultim se diu lo rosari. En Canyonàs se acostuma fer lo Roser en lo segon diumenge; no y ha mes que ofici à las deu; despues se fa la professó y en seguida se cantan los goitgs; en lo diumenge antes se ha de prevenir, que la missa major en Dos:rius se dirà à nou horas.

¹⁶ Al "Tractat de les cerimònies de la Missa resada, y solemne...de la Santa Iglesia Catholica y Romana", Barcelona, 1679, llegim que durant el Dissabte Sant, "3. Per aquest orde ab Professo aniran ahont se ha de benehir lo foch nou, que es defora devant la porta de la Iglesia, si se pot fer ab comoditat, o en la mateixa entrada de la Iglesia, beneix lo foch nou: lo Subdiaca ab la Creu deu estar en la porta devant de la cara del Celebrant; lo foch en un fogo sobre de algun escambell devant del Celebrant; y allí deuen tambe estar aparellades unas estenalles, y candeles, ab lluquets..."

¹⁷ Es tracta del Sant Marc Evangelista. Encara actualment la gent de Dosrius celebra l'aplec en el Corredor el cap de setmana més proper al 25 d'abril.

¹⁸ Es tracta de Sant Pere de Verona, un frare dominic i inquisidor.

¹⁹ L'advocació de la Mare de Déu del Roser està associada a la rosa, com a símbol primaveral, tot i que a Dosrius també se celebrava el 7 d'octubre. Vegeu nota 39.

Dia 3. Festa de Santa Creu²⁰

En Dos:rius antes de la missa final se beneheix lo terme, y la major se diu à las nou per poder esser á las deu en Canyamàs, ahont se canta un ofici de devoció en lo altar del Sant Christo; y com tambe se fassa en aquella Iglesia benedicció de terme, es precis que lo Senyor vicari marxe en temps per a poder fer dita benedicció antes del Ofici. En lo diumenge antes se ha de prevenir que en lo dia de Santa Creu la missa major serà à nou horas. Desde aquest dia fins à 14 de setembre se llegeix lo Passió en dos:rius en los días que no y ha obligació de ohir missa, pero en los días de Missa se llegeix en Canyamàs. En Dos:rius en tots los diumenges que discorren de una à altra Santa Creu en lloch del Passió se fa professó al rededor de la Iglesia, cantant las letanias dels sants.

Dia 11. Sant Pons²¹

En la vigília tocadás las oracions de la nit se fa un repicó de campanas, lo qual en lo dia del Sant se repeteix tocadás las oracions del matí; la missa a la hora de la matinal y luego despues la benedicció de rams, segons està en lo Manual.

Dia 15. Sant Isidro²²

En dos:rius Missa matinal y goitgs pera la Administració en lo altar de Sant Isidro; en Canyamàs y ha ofici à deu horas, despues professó y en seguida se cantan los goitgs, que se aplica pera la Administració de aquella iglesia; en lo diumenge antes se preve que en Dos:rius la missa major serà à nou horas.

Dias de Lletanias²³

En lo dilluns se va ab professó a la capella de Sant Llop, cantant las lletanias dels Sants, y passant per devant de la Creu de Pulell, ó de casa Martorell²⁴, se canta la antífona Regina Coli, arribant a la capella se celebra Missa resada despues se torna ab professó pero se passa per casa Gavarra²⁵ y se continuen las lletanias dels Sants: se canta també dita antífona sota casa Mandri²⁶ ahont antes y habia una creu; se va á boltar fins a la creu de la plassa devant de la qual se canta lo hymne Te Deum y se continua fins á la Iglesia. en lo dimars no se fa professó en part alguna. En lo dimecres se va á Canyamas y en la hora de missa matinal se comensa la professó la que se fa per lo fossar, passant despues per casa Galcera²⁷ y se bolta per la casa del Benefici; tornats à la Iglesia, se diuhen las oracions á la peanya del altar major, y en seguida se diu Missa resada.

²⁰ Coneguda també com Festa de les Creus, aquesta festivitats tenia el seu origen al ritu precristià de culte a la natura.

²¹ A Catalunya, Sant Ponç és venerat perquè segons la llegenda va visitar Barcelona i va preparar pocions amb herbes remeieres per alleugerir les malalties i dolors de la població.

²² Isidre el Llaurador és el patró de la pagesia espanyola.

²³ Les lletanies dels sants són les oracions en què es demana la intercessió de tots els sants.

²⁴ La Masia de Can Martorell (ubicada entre el nucli urbà de Dosrius i la capella de Sant Llop, en la part meridional del recorregut) era coneguda també per Can Martorell de la Creu. La creu de Pulell estaria ubicada dins dels terrenys del mas.

²⁵ La Masia de Can Gavarra es trobava en la part septentrional del recorregut.

²⁶ La Masia de Mandri era un mas molt proper a l'església, avui desaparegut. De la propietat només queda el safareig.

²⁷ La Masia de Can Galzeran està ubicada al poble de Canyamars.

Ascensió²⁸

Per esser festa principal se canta la missa major

Vigilia de la Pasqual del Esperit Sant²⁹

En tal dia tant en Dos:rius com en Canyamàs se fa benedicció de Fonts baptismals. Per aqueixa [...] la missa major cantada; per la tarde vespres y Rosari.

Corpus³⁰

Algun día antes de Corpus se va á dir Missa en Canyamàs, ahont se deixa una forma consagrada pera posarla en lo Verigle³¹. En lo día de Corpus en Dos:rius se canta la missa major exposito Sacramento; per la tarde se cantan vespres tambe exposat lo Santíssim Sagrament, despues se fa la professó; la qual feta, y antes de reservar³² se cantan las coblas del Santíssim Sagrament. En lo mateix dia en Canyamàs antes de comensar la missa se posa la forma consagrada en lo verigle en esta forma: los obrers tenen aparellat lo talem, encenser, y atxas devant lo Sacrari y lo Senyor Vicari ab capa pluvial, tovallola blanca, y la custodia en la ma, cantant lo hymne Sacris, ix, y colloca en lo lloch preparat al Santíssim Sagrament peraquè estiga patent tota la missa; despues se fa la professó y se bolta la Iglesia passant per lo sementiri. En lo diumenge infraoctava en Dos:rius se canta la missa major exposito Sacramento, despues se fa professó, passant per lo sementiri, y se reserva ab lo modo acostumat. En Canyamàs en dit diumenge se diu la Missa exposat tambe lo Santíssim Sagrament, y despues se fa la professó con en lo dia de Corpus.

Juny dia 24 festa de Sant Joan.

En tal dia en Dos:rius se canta la missa major y se aplica pera las obligacions de la Administració.

Dia 29 Festa de Sant Pere³³

En tal día en Dos:rius la missa major es cantada.

Juliol. dia 25³⁴.

Missa major cantada pera lo ofici se diu al Altar de S. Jaume las obligacions de la Administració de S. Jaumet.

En lo dia 30 en Dos:rius se fa la festa de S. Isidro³⁵; se diu la missa matinal à la hora acostumada: à las deu se diu un ofici solemne que se pera la administració de dit

²⁸ Se celebra quaranta dies després del Diumenge de Pasqua i per tant, sempre en dijous i habitualment al maig. La festa commemora l'ascensió de Jesús al cel.

²⁹ Més coneguda com Pentecosta o Pasqua Granada, commemora el descens de l'Esperit Sant sobre els apòstols.

³⁰ La festa de Corpus Christi se celebra 60 dies després de Pasqua i està destinada a venerar l'eucaristia.

³¹ El verigle o vericle és la custòdia petita en què es col·loca la hòstia consagrada i que es posa dins de la gran.

³² Reservar significa deixar de tenir exposat el Santíssim.

³³ Sant Pere, va ser un dels dotze apòstols de Jesús i primer cap del Cristianisme.

³⁴ Dia en què se celebra la festivitat litúrgica de Sant Jaume el Major.

³⁵ En realitat és la festivitat dels sants Abdó i Senén, primers patrons de llauradors i pagesos de les terres de parla catalana. Aquests dos sants serien substituïts per Sant Isidre degut a la influència castellana, però a Dosrius no va deixar-se de celebrar la seva festivitat el 30 de juliol, utilitzant també el nom del sant madrileny.

Sant; per la tarde se cantan vespres, despues se fa la professó, y en seguida los goitgs: se acostuma dir lo Rosari al fi de la funció.

Agost

***Dia 3**, se fa en Canyamàs la festa de la Invenció del Cos de Sant Esteve Patró³⁶ o titular de aquella safraganea. Lo Rector no te obligació de dir missa matinal en tal dia en dita iglesia. Encaraque es veritat que tots anys acostuman tenir missa molt matí; pero es perque alguns devots la fan celebrar per algun sacerdot foraster. A las deu se canta ofici solemne, que se aplica per las obligacions de la Administració. Per la tarde no y ha funció. En lo dia 4 se canta à las deu un ofici solemne de Difunts pera las obligacions de aquella sufraganea, y feta la corresponent absolta, se va à la capella del Sant Christo, ahont se canta una solemne absolta sobre la sepultura de casa Nogueras pera los difunts de dita casa, y despues se diuhen absoltas resadas pera cada una de aquellas personas, que com à descendents de la mateixa casa se presentan.*

Dia 15³⁷

En Dos:rius la Missa major es cantada, per la tarde se cantan vespres, y se diu Rosari.

Setembre

En lo día primer à punta de sol se va à Sant Llop ab professó: se canta una salve devant la creu den Martorell: luego de arribar à la capella, se canta un ofici que acostuma ser un aniversari dels fundats: despues se torna ab professó, passant per casa Gavarra, se bolta per la plassa, ahont devant del S. Christo se entona lo te Deum, y se continua fins a la Iglesia.

Dia 8³⁸

En aqueix dia la Missa major es cantada.

Octubre

En lo primer diumenge se fa festa del Roser³⁹, que consisteix en fer professó, portant à Maria Santíssima; se passa per casa Mercadal, y se volta per la plassa, al arribar à la Iglesia se cantan los goitgs del Roser, y despues se canta la Missa major.

Novembre

En lo primer dia festa de tots los Sants: la Missa major cantada; per la tarde solament se cantan vespres de difunts; després se fan absoltas, ab advertencia que la primera se canta pera tots los difunts en general; en seguida pera varios devots en particular

³⁶ La festivitats de la invenció o descoberta del cos de Sant Esteve Màrtir se celebrava tradicionalment el 3 d'agost i no com actualment, el 26 de desembre, quan se celebra el seu *dies natalis*. Segurament era més convenient celebrar-ho en ple estiu que no just després del dia de Nadal i en ple hivern.

³⁷ Aquest dia se celebra l'Assumpció de Maria.

³⁸ El dia 8 de setembre se celebra la Nativitat de Maria i a Catalunya es coneix també amb el nom de Mare de Déu de Setembre.

³⁹ La festivitats de la Mare de Déu del Roser se celebra habitualment el 7 d'octubre o el 8 de maig. Vegeu nota 19.

pero resada; y al conclouer la funció la casa de Vallmajor⁴⁰ acostuma volerne una de cantada ab algunas de resadas sobre la sua sepultura.

Dia 2. Commemoració dels Faels Difunts⁴¹ en Dos:rius à las sis una missa, altra à las vuyt, entre deu y onse se canta un ofici de Requiem. En aqueix mateix dia lo Senyor Vicari va molt matí à Canyamàs pera dir dos missas entre sis y set en aquella iglesia, en la que aguarda dir la tercera à las nou y mitja, y mentre espera pera comensar aquesta ultima du algunas confessions, que acostuman presentarse.

Dia 17. Festa dels Patrons⁴².

En la vigília se canta completas: en lo día dels Sants Patrons la missa matinal a hora acostumada; la missa major se canta ab tota solenmitat; per la tarde se cantan vespres, y despues los goitgs dels Sants del dia. En lo día 18 se acostuma cantar un ofici pera Difunts, que se paga del bassi de las animas.

Desembre

Dia 8, festa de la Concepció se canta la missa major.

Dia 13. Santa Llúcia.

A la vigília tocadas las oracions de la nit se fa un repicó de campanas, lo mateix se repeteix en lo dia de la Santa tocadas las oracions del matí; la missa à la hora de la matinal.

Dia 25. Nadal.

Pera aqueixa festa à tres horas de matinada se toca à Matinas, las que se cantan, com tambe la Missa del Gall, y se ha de procurar que esta sie acabada à las cinch y mitja pera poder anar antes de rayar lo dia à Canyamàs: al comensar lo Te Deum se venta la Campana grossa; la missa matinal resada à la hora acostumada; la missa major se canta; per la tarde vespres, y Rosari. A Canyamàs se va molt matí de manera que la primera missa sie acabada antes de eixir lo sol, la segona se diu à la hora dels días de missa, y la tercera à deu horas.

⁴⁰ Els Vallmajor era una de les famílies més antigues i influents del poble de Dosrius fins a començaments del segle XX.

⁴¹ En la commemoració dels Fidels Difunts es pregava a Déu per ànimes justes que estaven aturades al purgatori ("Rituale ecclesiae et diocesis barcinonensis: ad noman Ritualis romani auctum ...", Barcelona, 1840)

⁴² Es tracta dels patrons Sant Aciscle i Santa Victòria.